

Helyreállítás vagy konvergencia? Az EU helyreállítási alap lehetőségei és kockázatai

Darvas Zsolt

Bruegel and Budapesti Corvinus Egyetem

Magyar Közgazdasági Társaság – Közgadász Vándorgyűlés 2021

Fejlesztéspolitikai szekció

Új Generációs EU: A jelenlegi helyzet

- Next Generation EU (€ 750 milliárd 2019-es áron, kb 800 milliárd folyó áron): 7 instrumentum, ezek közül a legnagyobb a Recovery and Resilience Facility (RRF € 672.5 milliárd 2019-es áron) – Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz)
- 25 benyújtott terv
 - Vissza nem térítendő támogatások: minden ország a maximális összegét kéri, így a vissza nem térítendő támogatás elérheti a maximális 338 milliárd eurót (folyó áron)
 - Hitelek: 7 ország igényelt összesen 166 milliárd eurót
 - az RRF teljes mérete várhatóan mintegy 500 milliárd EUR
- 18 jóváhagyott terv
- 10 országba folyósított előfinanszírozás
- Számos tagállamban megkezdődött a végrehajtás

A Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz hat pillére

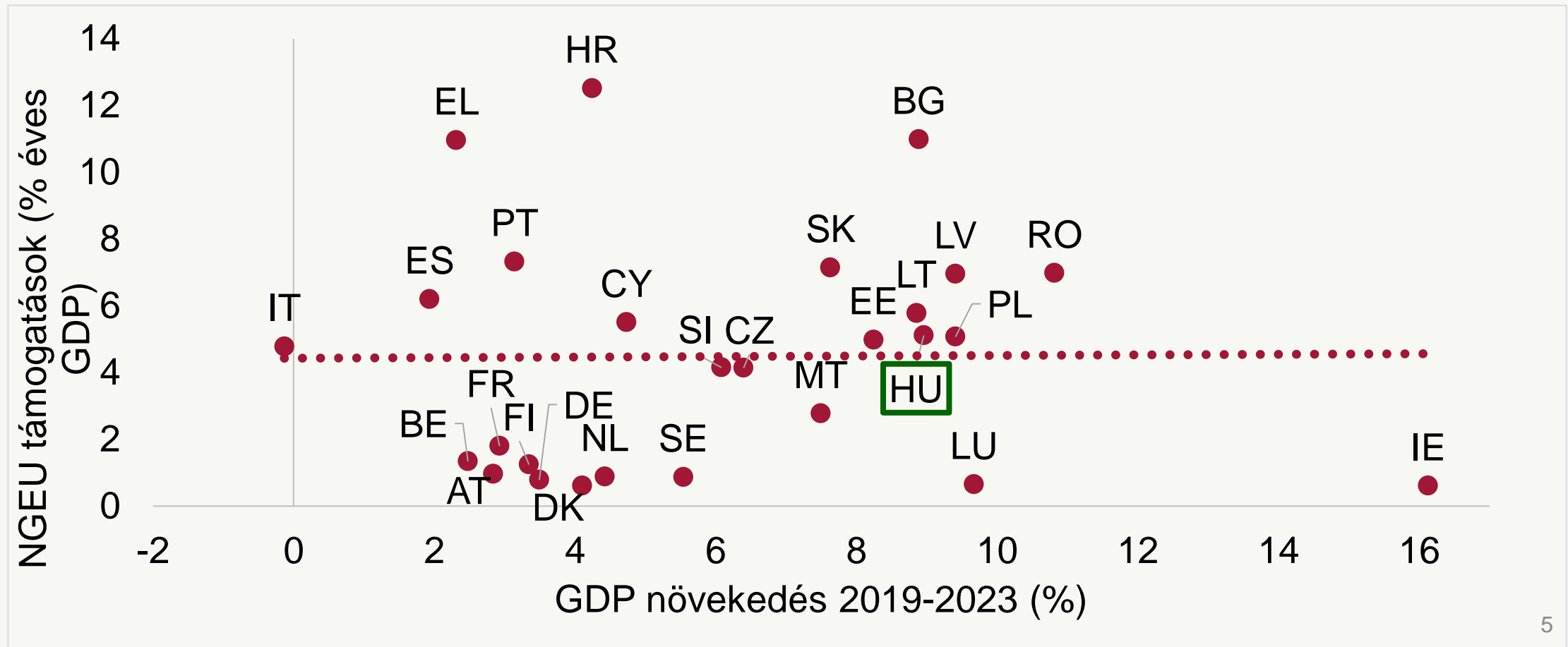
1. Zöld átmenet (minimum 37%);
2. Digitális transzformáció (minimum 20%);
3. Intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, beleértve a gazdasági kohéziót, a munkahelyeket, a termelékenységet, a versenyképességet, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, valamint egy jól működő belső piacot erős KKV-kkal;
4. Társadalmi és területi kohézió;
5. Egészségügyi és gazdasági, társadalmi és intézményi ellenállóképeség, többek között a válságkészültség és a válságreagálási képesség növelése céljából; és
6. A következő generáció, mint a gyermekek és az ifjúság, segítésére irányuló politikák, például az oktatás és a készségek fejlesztése.

Az Új Generációs EU lehetséges hatásai

- Lehetséges hatások:
 - **Költségvetési kiadások (közvetlen és tovaggyűrűző hatások):** beruházások fizikai és humán tőkébe közvetlenül segítik a gazdasági és társadalmi fejlődést
 - **Strukturális reformok:** becslések szerint jelentős gazdasági növekedés érhető el reformok megvalósításával
 - **Bizalomépítés:** alacsonyabb kormányzati hitelfelvételi költségek, alacsonyabb az állami adósságválság és az euró kilépésének kockázata → az uniós politikusok együtt tudnak fellépni egy válsághelyzetben

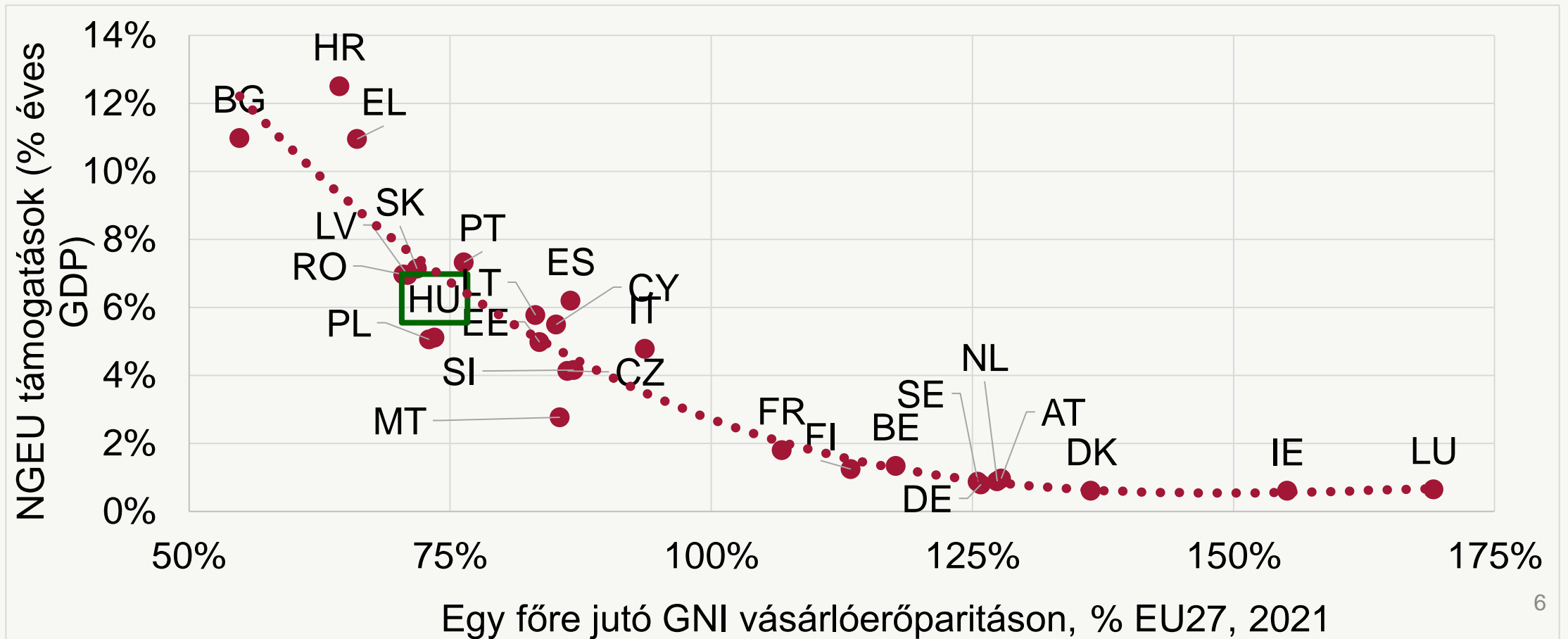
Nincs kapcsolat az NGEU országallokációja és a növekedés között 2019–2023-ban → Az NGEU nem válságenyhítő eszköz

GDP-növekedés 2019-től 2023-ig és NGEU-támogatások

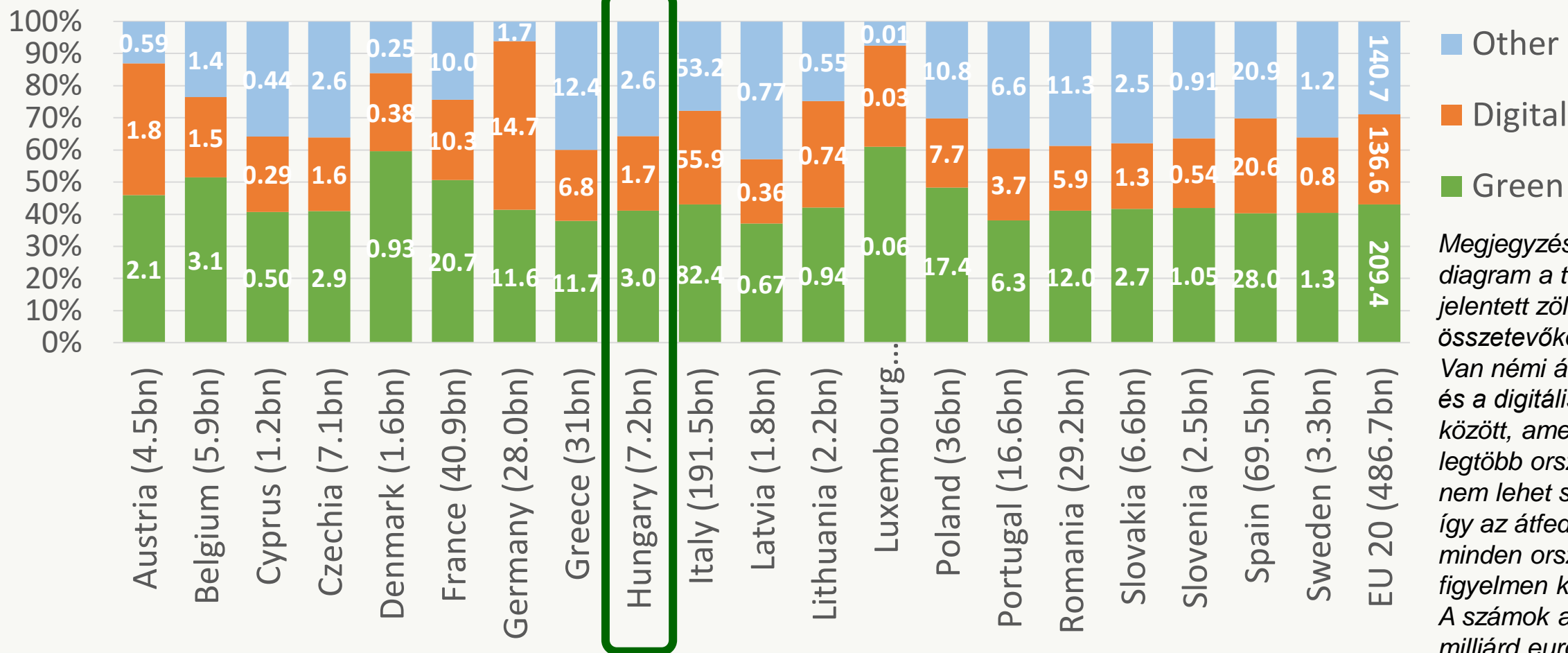

Egyértelmű összefüggés a GNI/fő és az NGEU-támogatások között → Az NGEU elsősorban a szegényebb országok konvergenciáját támogatja

Egy főre jutó GNI és NGEU-támogatások

Teljes forrásallokáció a nemzeti helyreállítási és ellenállóképeségi tervekben (% és € milliárd)

Megjegyzések: Ez a diagram a tervek által jelentett zöld és digitális összetevőkön alapul. Van némi átfedés a zöld és a digitális összetevők között, amelyeket a legtöbb ország esetén nem lehet szétválasztani, így az átfedéseket minden ország esetén figyelmen kívül hagyjuk. A számok a sávokon milliárd euróban mutatják az összegeket.

16 helyreállítási terv egyformán nagyszerű – a Bizottság értékelése szerint

A Bizottság értékelése a helyreállítási tervekről

	(1) Comprehensive and balanced response	(2) Country-specific recommendations	(3) Growth, jobs, economic, social and institutional resilience	(4) Do no significant harm to environment	(5) Green transition	(6) Digital transition	(7) Lasting impact	(8) Monitoring and implementation	(9) Cost justification	(10) Preventing corruption, fraud and conflicts of interests	(11) Coherence
Austria	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Belgium	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	B
Croatia	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Cyprus	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Czechia	A	A	A	A	A	A	A	B	B	A	B
Denmark	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
France	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Germany	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Greece	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Italy	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Ireland	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Latvia	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Lithuania	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Luxembourg	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Portugal	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Slovakia	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Slovenia	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Spain	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A

Hihetetlen, hogy egyetlen uniós kormány sem tudja "magas mértékben" igazolni a költségeket

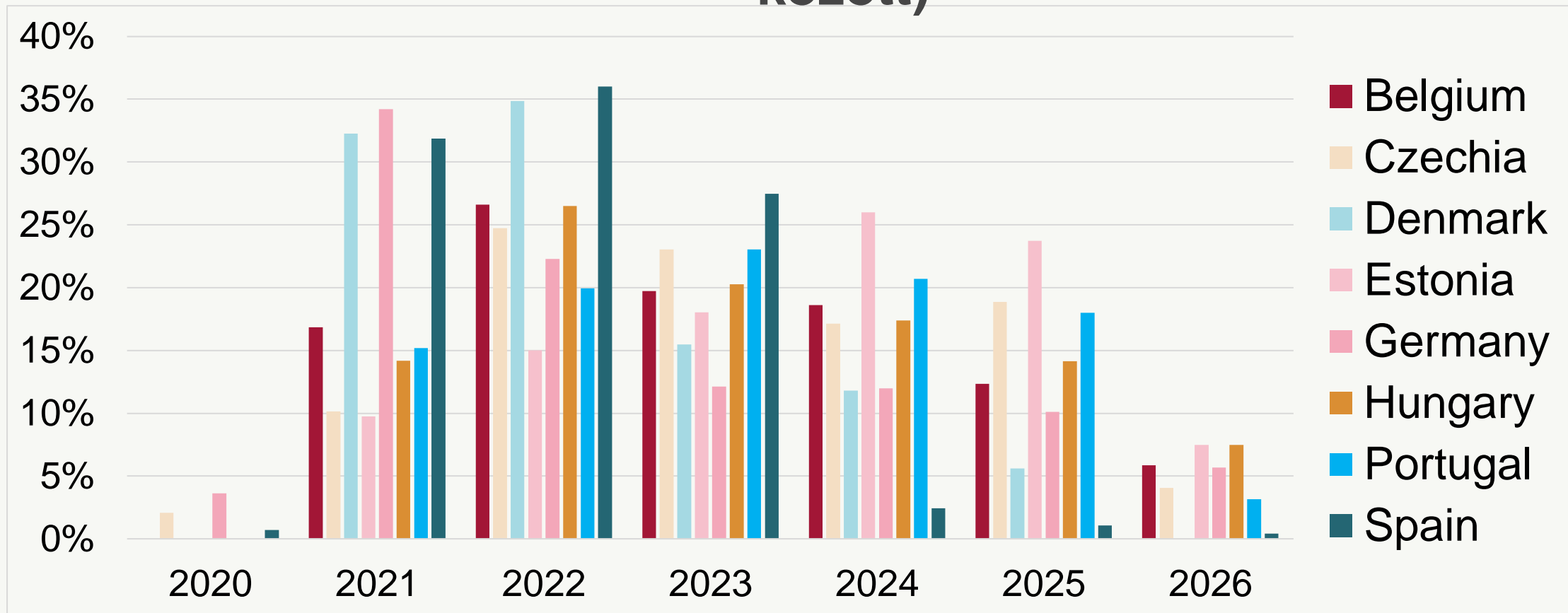
- A költségigazolások "B" értékelésének indoklása:
 - a költségbontások **különböző részletességeket és számítási mélységeket** mutatnak;
 - a becsült költségek indokoltságára és elfogadhatóságára vonatkozó **információk és bizonyítékok terén vannak hiányosságok**;
 - néha az **alkalmazott módszertan nem kellően ismert**, és az indoklás és maga a költség közötti kapcsolat nem teljesen egyértelmű;
 - bizonyos esetekben a **módszerek és feltételezések kevésbé szilárdak**;
 - egyes projektek **nem kellően alátámasztottak** az összehasonlítható projektek költségeivel, vagy az idézett bizonyítékokhoz nem lehetett hozzáférni;
 - **finanszírozási kritériumok és a kedvezményezettek** nem kellően részletesek;
 - jelentős **átfedés** van a helyreállítási és ellenállóképességi terv és más uniós létesítmények, például az Európai Strukturális Beruházási Alapok (ESIF) és az Európai Unió összekapcsolása eszköz (CEF) között, de a részletek nem mindig elég egyértelműek, vagy egyszerűen nem állnak rendelkezésre arról, hogy **elkerülhető lesz-e a kettős uniós finanszírozás**.
- Néhány országban e tényezők közül több is szerepel, mások esetében csak egy

Mindazonáltal a "közepes mértékű" költségindoklások gondos felügyeletet igényelnek

- Míg az RRF-finanszírozás teljesítményalapú, a költségek nem tökéletes indoklása szükségessé teszi az ár-érték arány ellenőrzését és a kettős finanszírozás elkerülését más uniós forrásokból
- Ami a teljesítményt illeti, a mérföldkövek és a célok hasonlóan nehézkesek-e a tagállamok között?

A tervezett időprofilok országonként eltérőek. Kihívást jelenthet a spanyol gyors lehívási terv

A tervezett helyreállítási kiadások időprofilja (% 2020-2026 között)

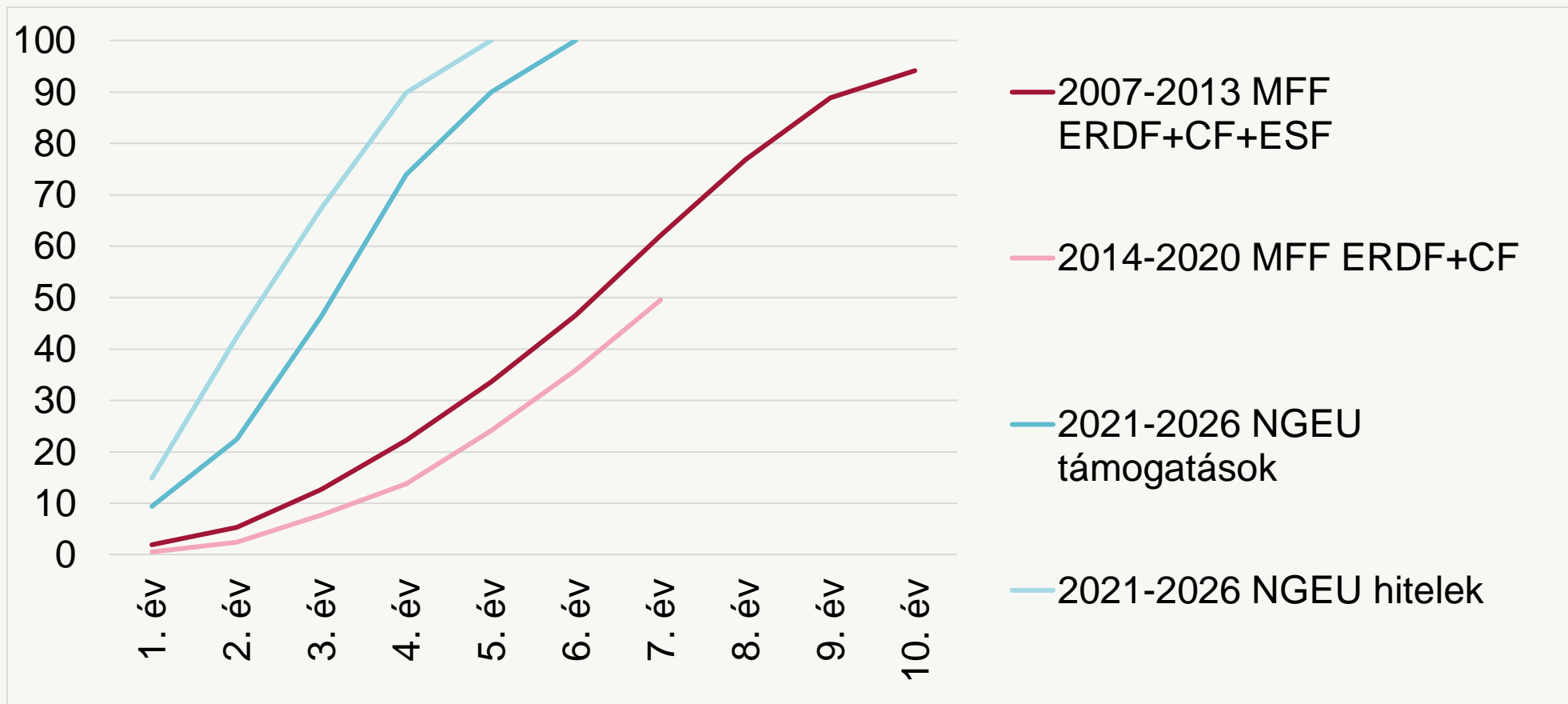

Az abszorpció kihívás

- A 2014–2020-as többéves pénzügyi keret strukturális alapjai felét 2020 végéig nem használták fel, és az elkövetkező években kell elkölteni
- 2021-2027 EU költségvetés strukturális alapjait is kell elkölteni
- Ezekhez adódik hozzá az NGEU
- Az Európai Számvevőszék bírálta a strukturális alapok felhasználásának felgyorsítására irányuló korábbi erőfeszítéseket, melyek során az ár-érték arány nem került kellő módon figyelembe vételre

Lassan várhatóak az NGEU-kifizetések – de még ez a lassú kifizetési terv is sokkal gyorsabb, mint a strukturális alapok korábbi felhasználási sebessége

A strukturális alapok múltbeli felhasználási sebessége, és az NGEU feltételezett sebessége

A reformok végrehajtásának nyomon követése

- A reformok számos uniós ország számára kulcsfontosságúak
- Az uniós tagállamok azonban a múltban alig hajtották végre az európai szemeszterre vonatkozó ajánlásokat
- Az RRF-támogatások bizonyos mértékig ösztönözhetik a reformokat, de miért változna meg a kormányok magatartása?

Helyreállítási alap – integrációs kockázatok

- Pazarló pénzköltés: „lám megmondtam” jellegű ellenvetések bármilyen későbbi közös pénzköltéssel szemben
- Jogállamiság kritérium: parttalan viták
- Piros lap eljárás: országok közötti ellentétek kiéleződése
- Egy pozitív következtetés azonban levonható: ha nagyon nagy a baj, az EU tagországok képesek közösen fellépni

Köszönöm a figyelmet!

zsolt.darvas@bruegel.org